

МЕТАКОМУНІКАЦІЯ В АНГЛОМОВНИХ УСНИХ ТА ПИСЬМОВИХ ТИПАХ ДИСКУРСУ: ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ

Гнезділова Я. В.

ВСТУП

З-поміж основних векторів розвитку лінгвістики ХХ ст. на особливу увагу заслуговують, по-перше, дослідження з металінгвістики, спрямовані на вивчення надмовних чи «мета»-явищ, у тому числі таких понять, як «метамова», «мета текст» та суміжних із ними, хоча й не тотожних термінів на позначення галузей науки, категорій, рівнів, напрямів та одиниць дослідження (рис. 1); і, по-друге, досягнення з лінгвокомунікативістики, зокрема ті, що пов'язуються з принципами гармонійного й успішного спілкування.

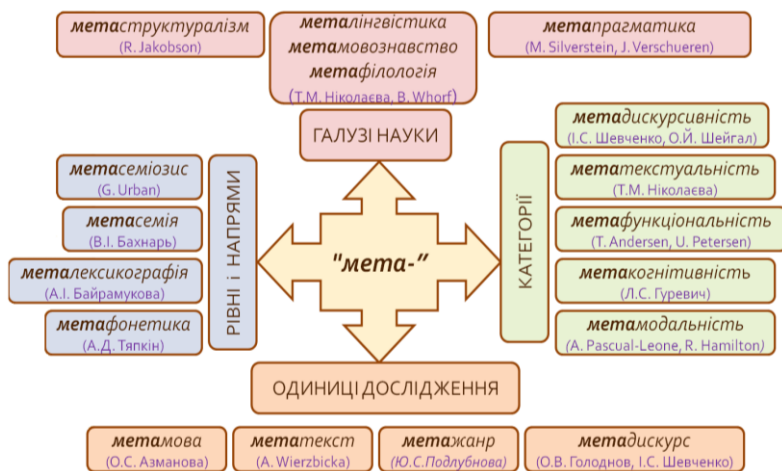

Рис. 1. Класифікація «мета»-понять у сучасній лінгвістиці

Промарковані вектори знайшли своє втілення у понятті «метакомунікація», основні характеристики якого було окреслено а) Г. Бейтсоном у 1951 р. у рамках вивчення взаємозв'язку між комунікацією та психологією: його визначенням метакомунікації й дотепер керуються західноєвропейські лінгвісти (Дж. Каспер,

А. Хюблер, У. Бюссе, Дж. Фершуерен та ін.); та б) П. Вацлавіком, Дж. Бівін і Д. Джексон у 1967 р.: їхня робота з прагматики комунікації стала основоположною у дослідженнях метакомунікації Г.Г. Почепшовим, В.Д. Девкіним, В.В. Демєнтьєвим, Т.Д. Чхетіані та ін.

У сучасних дослідженнях метакомунікацію визначено як прагмакогнітивний феномен, що забезпечує вербальними й невербальними засобами організацію і коригування мовленнєвої взаємодії учасників дискурсу¹. Основними параметрами метакомунікації є код передавання інформації (вербальний – невербальний); тип (монологічний – діалогічний); форма (усна – письмова) та час її перебігу (моментальний – відтермінований); вид (безпосередній – опосередкований); характер інтенцій (навмисний, включаючи маніпулятивний, – ненавмисний) і коментарів (реляційний – епізодичний); поведінка комунікантів (експліцитна – імпліцитна); ступінь спланованості мовлення (спонтанний – спланований)².

Онтологічна й гносеологічна природа прагмакогнітивного явища метакомунікації базується на дотриманні принципів успішної комунікації під час мовленнєвої взаємодії в різних дискурсах (розмовному, риторичному, академічному/навчальному та науковому, усному й письмовому медійному, юридичному). Пошук інструментів досягнення гармонійного спілкування, що характеризують певний тип дискурсу, передбачає встановлення диференційних особливостей метакомунікації відповідного дискурсивного типу. Іншими словами, наша стаття сфокусована на дискурс-специфічній метакомунікації. Таким чином, мета цього дослідження полягає у виділенні диференційних рис метакомунікації у письмових й усних типах дискурсу і передбачає вирішення таких завдань: порівняти вибрані для аналізу дискурси за ступенем метакомунікативності; зіставити особливості реалізації різновидів метакомунікації в усних та письмових дискурсах, установити метадискурсивні параметри останніх.

1. Специфіка фатичної метакомунікації в англомовних усних та письмових дискурсах

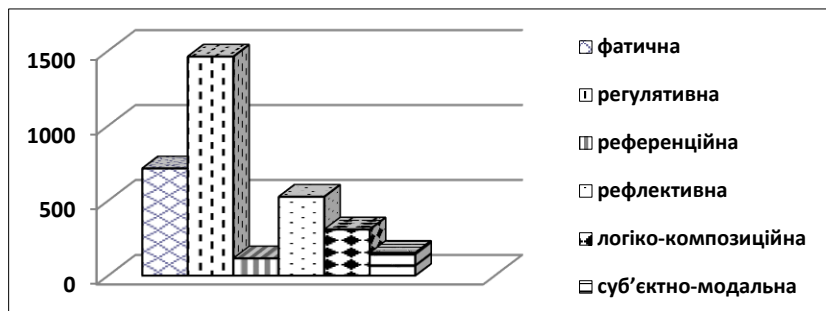
Фатична метакомунікація не є домінантною з-поміж інших різновидів метакомунікації (рис. 2), навіть серед усних дискурсів (за

---

¹ Гнезділова Я.В. Когнітивно-дискурсивні моделі англомовної маніпулятивної мета комунікації : докт. дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2021. С. 31.

² Там само.

винятком розмовного) (рис. 3), однак вона дотепер була єдиним офіційно визнаним типом метакомунікації і, відповідно, найбільш досліджуваним (Г.Г. Почепцов, Ч. Норд, Дж. Каспер, В.Д. Девкін, В.В. Дементьєв, Т.Д. Чхегіані, Ю. Матюхіна та ін.).

Рис. 2. Різновиди метакомунікації за частотністю вживання

Причини цього вбачаємо у декількох факторах, а саме:

а) ототожнення понять «метакомунікація» і «фатична метакомунікація»³;

б) легкості в ідентифікації одиниць дослідження – контактно-фатичних метакомунікативів, що чітко вирізняються семантичною спустошеністю, стереотипністю/клішованістю, ритуалізованістю, надмірністю, автоматичністю, регулятивністю, контекстуальною незалежністю⁴;

в) неможливості застосувати класичний синтаксичний аналіз речення до певних мовних одиниць/ іслівів, які маркуються як етикетні формули спілкування, що результувалося у віднесенні останніх до так-званих *non-sentence utterances*;

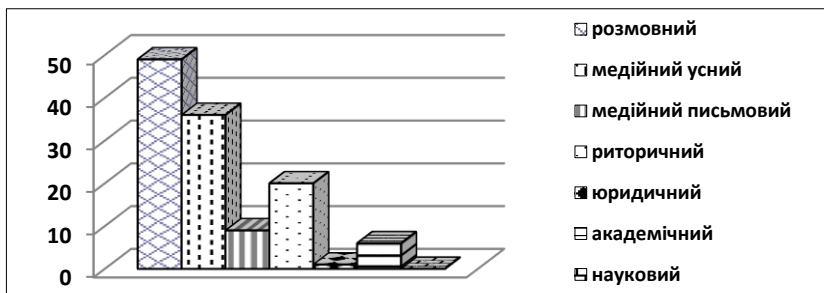
³ Гнезділова Я.В. Когнітивно-дискурсивні моделі англійської маніпулятивної метакомунікації: докт. дис.; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2021. С. 54.

Застровська С., Застровський О. Дискусійні питання комунікативної лінгвістики. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2013. № 18. С. 41–45.

Nord Ch. The Phatic Function in Translation: Metacommunication as a Case in Point. *Belgian Journal of Linguistics*. 2007. # 21(1). P. 171–184.

⁴ Гнезділова Я.В. Когнітивно-дискурсивні моделі англійської маніпулятивної метакомунікації: докт. дис.; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2021. С. 143.

г) обмеженості матеріалу дослідження, зокрема усного розмовного мовлення⁵, де превалює саме фатична метакомунікація (рис. 3).

Рис. 3. Дискурсивна реалізація фатичної метакомунікації

Так, фатична метакомунікація притаманна всім **усним дискурсам** (розмовному, усному медійному, риторичному та академічному), хоча, як зазначено вище, вона виступає винятковою характеристикою саме **розмовного** дискурсу (49%), адже вміння спілкуватися, розпочати розмову, вести ненав'язливу бесіду, знайомитися, запрошувати тощо є ключовими в щоденній інтеракції, натомість неволодіння мистецтвом побудови діалогу сприймається як дивакуватість, неввічливість, грубість чи зазнайкуватість. Наприклад:

LEONARD: Should we have invited her for lunch?

SHELDON: No. We're going to start Season Two of Battlestar Galactica.

⁵ Дементьев В.В. Фатические речевые жанры. *Вопросы языкознания*. 1981. № 1. С. 37–55.

Матюхіна Ю.В. Розвиток системи фатичної метакомунікації в англійському дискурсі XVI – XX ст.: канд. дис.; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків, 2004.

Чхетиани Т.Д. Лингвистические аспекты фатической метакоммуникации (на материале английского языка): канд. дис.; Киевский государственный педагогический институт иностранных языков. Киев, 1987.

Faerch C., Kasper G. Phatic, metalingual and metacommunicative functions in discourse: gambits and repairs. In N. E. Enkvist (Ed.), *Impromptu speech*. A symposium on problems in the linguistic study of impromptu speech, Abo, November 20–22, 1981 (P. 71–103). Abo, Finland: ERIC.

LEONARD: We already watched the Season Two DVDs.

SHELDON: Not with commentary.

LEONARD: I think we should be good neighbours, invite her over, make her feel welcome.

SHELDON: We never invited Louis-slash-Louise over.

LEONARD: Well, then that was wrong of us. We need to widen our circle.

SHELDON: I have a very wide circle. I have 212 friends on myspace.

LEONARD: Yes, and you've never met one of them.

SHELDON: That's the beauty of it.

LEONARD: I'm going to invite her over. We'll have a nice meal and chat.

SHELDON: Chat? We don't chat. At least not offline.

LEONARD: Well it's not difficult, you just listen to what she says and then you say something appropriate in response⁶.

Наведений фрагмент розмовного дискурсу, вилученого з кінофільму *The Big Bran Hypothesis*, демонструє бесіду двох друзів-співмешканців. Шелдон, геній за сюжетом фільму, має проблеми з міжособистісним офлайн-спілкуванням (*I have a very wide circle. I have 212 friends on myspace*) і, відповідно, з фатичною метакомунікацією (*Chat? We don't chat. At least not offline*). Леонард змушений пояснювати прописні істини, зокрема навіщо запрошувати сусідку (*I think we should be good neighbours, invite her over, make her feel welcome*) і як вести невимушену бесіду (*Well it's not difficult, you just listen to what she says and then you say something appropriate in response*).

Будь-яка бесіда відбувається за стандартною схемою у три етапи «встановлення контакту – підтримання контакту – розмикання контакту»⁷, яка працює в усіх усних дискурсах, а не лише розмовному, та

---

⁶ Lorre Ch., Prady B. Pilot Episode. *The Big Bang Theory* (Series 01 Episode 01) [screenplay]. 2007. URL: <https://bigbangtrans.wordpress.com/series-1-episode-1-pilot-episode/>

⁷ Воробьева Е.М. Функциональные характеристики метакоммуникативных речевых действий: канд. дис.; Волгоградский государственный педагогический университет. Волгоград, 2006.

Синицына А. Н. Метакоммуникативные единицы и их роль в организации и регуляции англоязычного диалогического общения: канд. дис.; Российский государственный педагогический университет имени А.И. Герцена. Санкт-Петербург, 2005.

реалізується через відповідні контактовстановлювальні, контакто-підтримувальні та контакторозмикальні метакомунікатииви. Наприклад:

LEONARD: Hi. Again.

PENNY: Hi.

SHELDON: Hi.

LEONARD: Hi.

PENNY: Hi.

LEONARD: Anyway, um. We brought home Indian food. And, um. I know that moving can be stressful, and I find that when I'm undergoing stress, that good food and company can have a comforting effect. Also, curry is a natural laxative, and I don't have to tell you that, uh, a clean colon is just one less thing to worry about.

SHELDON: Leonard, I'm not expert here but I believe in the context of a luncheon invitation, you might want to skip the reference to bowel movements.

PENNY: Oh, you're inviting me over to eat?

LEONARD: Uh, yes.

PENNY: Oh, that's so nice, I'd love to.

LEONARD: Great⁸.

У цьому прикладі, що є продовженням попереднього фрагменту, представлена сама ситуація запрошення, яка відкривається контактовстановлювальними *Hi*. Неодноразовий повтор привітання та занадто завуальоване запрошення ще раз вказують на проблеми геніїв у міжособистісному спілкуванні, відповідно, ведучу роль у бесіді перехоплює Пенні, що маркується її контактопідтримувальними репліками (*Oh, you're inviting me over to eat? Oh, that's so nice, I'd love to*). Завершується розмова контакторозмикальним *Great*.

В усному медіадискурсі ведучий має встановити контакт з аудиторією і гостем (за наявності) на початку програми, підтримати їхню увагу протягом усієї програми й закінчити програму так, щоб глядачі/слухачі зацікавилися й приєдналися наступного разу. Риторичному й академічному дискурсам, переважно монологічним за формою мовлення, фатична метакомунікація як їхній обов'язковий складник не лише додає елементів інтеракції, створюючи дружню

Чхетиани Т.Д. Лингвистические аспекты фатической метакоммуникации (на материале английского языка): канд дис. ; Киевский государственный педагогический институт иностранных языков. Киев, 1987.

⁸ Lorre Ch., Prady, B. Pilot Episode. *The Big Bang Theory* (Series 01 Episode 01) [screenplay]. 2007. URL: <https://bigbangtrans.wordpress.com/series-1-episode-1-pilot-episode/>

невимушену атмосферу й сприяючи виникненню довіри та позитивного настрою слухачів; більше того, вона відповідає за підтримку контакту з аудиторією та за перевірку й контроль уваги слухачів. Обов'язковим для публічного дискурсу (усного медійного, риторичного, а за певних ситуацій також й академічного дискурсів) є напутні слова та окреслення перспектив на майбутнє. Спільним для всіх усних дискурсів є вживання слів вдячності і прощання та їх комбінування чи прощань-побажань, а також акцентуйоване завершення розмови (бесіди)/теле(радіо) програми/виступу/уроку, що виявляється у маркуванні завершальної стадії розмови (бесіди)/теле(радіо)програми/виступу/ заняття, котра передує безпосередньо словам прощання. Проілюструємо сказане на прикладі усного медіадискурсу:

VAN JONES, CNN HOST: I'm Van Jones. This is the VAN JONES SHOW. I want to thank you for being here. Now look, on our show we are trying to find a way to bring back some decency and civility and sanity to a country that honestly seems to be losing all three. And that's why I am so glad we have here tonight the living embodiment of all three qualities. Meghan McCain is in the house tonight.

(APPLAUSE) [...]

JONES: Well, one reason it is worth it is because you are an entrepreneur in your own right. You got a fashion line, you know. You are out there. You are not waiting for opportunity. You are making opportunities. You are making plays. You are making a difference. We appreciate having you here. Thank you very, very much.

I'm Van Jones. This is the VAN JONES SHOW. I want to thank you very much. I will see you next time. Peace and love for one another⁹.

У прикладі наведено вступний та прикінцевий фрагменти відомого шоу-інтерв'ю VAN JONES SHOW, де ведучий розпочинає і завершує свою програму однаковими фатичними висловленнями-кліше, які вживаються як у контактовстановлювальній, так і в контактоторозмикальній функції (див. підкреслення). До контактопідтримувальних, окрім *Now look*, відносимо й представлення гостя програми, що покликано утримати увагу аудиторії (*And that's why I am so glad we have here tonight the living embodiment of all three qualities. Meghan McCain is in the house tonight*). Завершення програми маркується двома етапами: 1) комбінацією «компліменти (*you are an entrepreneur in your own right. You got a fashion line, you*

---

⁹ Jones A.K. *Van Jones show*. February 10, 2018. URL: <http://transcripts.cnn.com/TRANSCRIPTS/1802/10/vjs.01.html>

know. You are out there. You are not waiting for opportunity. You are making opportunities. You are making plays. You are making a difference) + подяка (*We appreciate having you here. Thank you very, very much*)» гостеві програми та 2) вищезазначеними контактормозмикальними метакомунікативами на позначення подяки, які доповнюються обіцячкою наступної зустрічі (*I will see you next time*) та побажанням (*Peace and love for one another*).

Фатична метакомунікація в **письмових** видах мовлення (науковому, друкованому медійному та юридичному дискурсах) відсутня як така, оскільки в юридичних документах, як і в газетних/журнальних/наукових статтях, не передбачається вживання стереотипних кліше-звертань, вітань, прощань тощо. Утім, зауважимо виняткове вживання у друкованому медіадискурсі

а) контактостановлювальних МК у вигляді МК-звертань у листах до редактора/редакції у відповідній рубриці газети (*The Editor / The Daily DAWN / Dear Sir or Madam (To whom it may concern); Dear Editor; to the Editor; Dear Reader / Mr. Dallas*), а також питань-топікалізаторів як заголовків (*Tariffs? Can We Do It Again?*);

б) контактопідтримувальних риторичних питань, до яких автор удається опосередковано, у тому числі як частин цитат свідків, політиків тощо, а саме: *So who is responsible for us? Who will determine our fate? Don't we deserve, what do you call it, redemption? How long can we pay the price for a mistake? For our whole lives? What's the point if we can't free trade with global giants?*;

в) контакторозмикальних МК у вигляді інтригувальних питань у нетиповій для них функції питань-конклюдивів, що використовуються для маркованого завершення статті, наприклад *Now that he's gone, what will become of the amendment?*

2. Специфіка регулятивної метакомунікації в англомовних усних та письмових дискурсах

Регулятивна метакомунікація представлена в усіх типах дискурсу (рис. 4) й, окрім розмовного, відіграє у них домінуючу роль (рис. 2).

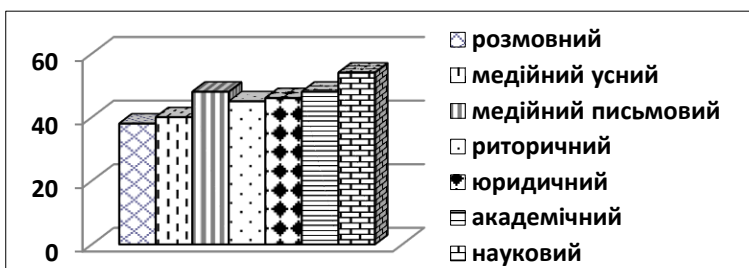
Її домінуючість пояснюється тим, що регулятивна функція є провідною серед інших метакомунікативних функцій¹⁰ і включає організаційну, керувальну, оцінювальну, пояснювальну, експре-

---

¹⁰ Романов А.А. Системный анализ регулятивных средств диалогического общения. Москва : Ин-т языкознания СССР, 1988.

сивну, констатувальну, спонукальну, коригувальну, конкретизувальну. Регулятивна функція пов'язується з відображенням основних етапів комунікативного акту (початок комунікації; взяття реплікового ходу; керування ходом комунікації; переривання/відновлення комунікації; підсумовування; завершення комунікації та забезпечує реалізацію інтенцій мовця через здійснення керування динамікою інтеракції на основі соціальних норм мовленнєвої поведінки з урахуванням соціальних ролей комунікантів і відношень між ними у відповідній спільноті, що сприяє зняттю конфліктності за зіткнення інтересів, тощо¹¹.

Рис. 4. Дискурсивна реалізація регулятивної метакомунікації

Таким чином, метакомунікативи, які виступають у ролі «регулятивних засобів»¹², є спеціалізованими вербальними і невербальними засобами, мовленнєвими стереотипами, які характеризуються переважанням соціально-регулятивної інформації¹³. Такі

¹¹ Бабюк М.И. Социальная манипуляция: философский анализ : канд. дис. ; Московский педагогический государственный университет. Москва, 2004.

¹² Романов А.А. Системный анализ регулятивных средств диалогического общения. Москва : Ин-т языкознания СССР, 1988.

¹³ Гнезділова Я.В. Когнітивно-дискурсивні моделі англомовної маніпулятивної метакомунікації : докт. дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2021. С. 53.

Гуревич Л.С. Лингво-когнитивная теория пространства метакоммуникации : канд. дис. ; Иркутский государственный университет. Иркутск, 2009.

Матюхіна Ю.В. Развитие системы фатичной метакоммуникации в английском дискурсе XVI–XX ст. : канд. дис. ; Харьковський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків, 2004.

Синицына А.Н. Метакоммуникативные единицы и их роль в организации и регуляции англоязычного диалогического общения : канд. дис. ; Российский

метакомунікати́ви, вбудовані у дискурс переважно на інтеракційному рівні, впливають на перебіг інтеракції двома дзеркально протилежними способами¹⁴: з одного боку, метакомунікативне використання мовних засобів спрямоване на успішний розвиток комунікації, виявляючись у коментарях як «розмові про»; з іншого – метакомунікативні засоби можуть маркувати переривання, непослідовність, навіть зупинку інтеракції, тобто девіації від звичного чи очікуваного перебігу розмови¹⁵.

Незалежно від типу дискурсу регулятивна метакомунікація супроводжує повідомлення основної інформації, організовуючи її таким чином, щоб максимально спростити її сприйняття й розуміння учасниками комунікації, адже саме регулятивні метакомунікати́ви вибираються мовцями для обрамлення і вираження своєї думки, надання оцінки предмету дискусії, вони допомагають будувати припущення, розуміти, судити чи оформлювати символічне оточення для того, щоб вплинути на те, що адресат думає і робить. Зіставимо реалізацію регулятивної метакомунікації на прикладах усного (академічного) та письмового (наукового) дискурсів.

S5: *well, it's because i read the first couple pages of the book, <LAUGH> and then i read the movie i watched the movie, then i read the book again. so i wasn't lost at all ever. <SS: LAUGH>*

S1: *ahh, so the book made a nice guide to the movie. right. okay, alright. it is confusing though which i must say, i find really kind of amazing, when you realize the exquisite simplicity of the language. i mean they're not complicated sentences, there aren't very odd adjectives. and it's it's not like Faulkner at all you know it's just you you can read every sentence clearly, and yet there's something wild*

государственный педагогический университет имени А.И. Герцена. Санкт-Петербург, 2005.

Чхетиани Т.Д. Лингвистические аспекты фатической метакоммуникации (на материале английского языка): канд. дис. ; Киевский государственный педагогический институт иностранных языков. Киев, 1987.

Шевченко И.С. Концептуализация коммуникативного поведения в дискурсе. Как нарисовать портрет птицы. Методология когнитивно-коммуникативного анализа языка. Харьков : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2017. С. 121.

¹⁴ пор. Hübler A., Bublitz W. Introducing metapragmatics in use. In W. Bublitz & A. Hübler (Eds.), *Metapragmatics in use*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007. P. 12–13.

¹⁵ пор. Гнезділова Я.В. Когнітивно-дискурсивні моделі англomовної маніпулятивної метакомунікації : докт. дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2021. С. 142–143.

about it. *um*, do you guys like the book? [SS: yes] okay good good me too_ i read it again this morning and, between eleven and four, but anyway <LAUGH> uh, and i must say i liked it better again. uh, so maybe this is one of those ones that that you keep coming back to. i also feel kind of a, a special relationship to this book because of my grandma Mahler, um, my father's mother, i remember this quite vividly when i was a little boy, *um* and i mean little like, three, my folks would park me at my grandmother's house sometimes, years later i found out it was because their marriage was precarious and they probably, needed to get rid of me, *um* so they could work out other things but what did i know, right? (MICASE, 1999) (Текст збережено як в оригіналі. – Я. Г.)¹⁶.

У фрагменті лекції з літератури на тему фентезі, інтерактивної за своїм форматом, мовці 1 і 5 (S1, S5) використовують такі регулятивні метакомунікативи, як МК-афективи (*ahh; it is confusing though*), особливо в комплексі з МК-дистантами, та МК-інтенсифікаторами (*really kind of amazing*), МК-пояснення (*it's because*), МК-підтвердження (*right. okay, alright; yes; okay good good; right?*), МК-заповнювачі пауз (*well; uh; um*) та МК-уточнення (*between eleven and four; my father's mother*), які виконують однойменні з ними функції.

In the perspective of the history and theory of communication, human beings can be understood as media. The human body is a versatile material platform, hosting speech, song, dance, drama, painting, and creative arts generally – capacities that are cultivated into competences by children as well as professional artists. In itself, the human body is a necessary and sufficient material condition of communication; our bodies become productive and receptive media of communication through socialization and acculturation. In comparison, tools – writing utensils or musical instruments – are neither necessary nor sufficient, but extend the human body and its communicative capacities in significant ways. Media of the first degree – human bodies and their extensions in tools – externalize accounts of actual as well as possible worlds, and enable each of us to communicate with others about such worlds for both reflective and instrumental purposes¹⁷.

---

¹⁶ MICASE. Fantasy in Literature Lecture. *Michigan Corpus of Academic Spoken English*, English Language Institute, University of Michigan. 1991. URL: <https://quod.lib.umich.edu/cgi/c/corpus/corpus?c=micase;cc=micase;view=transcript;id=LE L300SU076>

¹⁷ Jensen K.B. Meta-media and meta-communication – revising the concept of genre in the digital media environment. *MedieKultur. Journal of media and communication research*. 2011. № 51. P. 52.

Натомість у науковій статті К. Дженсен через регулятивну метакомунікацію уточнює (*In the perspective of the history and theory of communication; In itself; writing utensils or musical instruments; human bodies and their extensions in tools*), узагальнює (*generally*) та маркує порівняння (*In comparison*).

3. Специфіка рефлексивної метакомунікації в англомовних усних та письмових дискурсах

Розподіл рефлексивної метакомунікації по усних і письмових дискурсивних жанрах неоднозначний, оскільки найуживанішою вона є в академічному (30%) та риторичному й друкованому медійному (по 20%) дискурсах (рис. 2). Поясненням цьому є різновекторність рефлексивних метакомунікативів, що включають адресні (адресантно й адресатно-орієнтовані МК) та адресно-невизначені метакомунікативи, які превалюють, відповідно, в усному та письмовому мовленні.

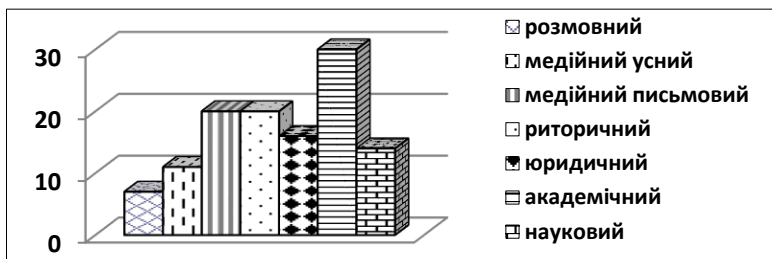

Рис. 5. Дискурсивна реалізація рефлексивної метакомунікації

Отже, **усним** видам дискурсу (розмовному, академічному, усному медійному й риторичному) у зв'язку з переважно діалогічною формою мовлення притаманне вживання адресних метакомунікативів, через які мовець маркує власні розмірковування і коментарі (адресантно-орієнтовані МК) чи запрошує реципієнта розділити його думку (адресатно-орієнтовані МК). Проілюструємо сказане на прикладі розмовного й академічного дискурсів:

MR. GARRIGA: *Do you really think I'm such an amateur that I wouldn't have someone with McEwen? Someone to keep eyes on you? Twenty years in this business teach you never to be too careful. He is my secret weapon. Now, heh, imagine my surprise... when Gordon showed me what you sold to McEwen. Not some fake softwares, as we discussed...but my plans, my designs. The real EXR! Stolen from my*

servers, stolen from me! What's more, you sold it to McEwen for 3 million euros. But in these bags, there is 27 million euros! Which means you sold it to everyone! This is my reputation. This is my standing. You've made me look like an amateur.

NICKY: That's what you get when you hire a con man¹⁸.

Рефлексивна метакомунікація у цьому фрагменті розмовного дискурсу представлена переважно адресатно-орієнтованими МК (*Do you really think; imagine my surprise*), метою яких є спровокувати адресата на відвертість. Адресатна орієнтованість мовлення маркується іронічним МК-афективом *I'm such an amateur that*, експресивним ту у паралельних структурах *but my plans, my designs* та *This is my reputation. This is my standing*, а також *we*-структурою (*as we discussed*), покликанною викликати докори сумління. Адресно-невизначені метакомунікативи (*Twenty years in this business teach you; Which means*) підкреслюють вагомість висновків, які вони вводять.

SI: *okay, now basically this is uh, a study on um, i wanted to look at um, the bilingual population here at the University of Michigan, and i started out thinking i would just look at, whatever people i could find who were bilingual, and then i realized that it would be difficult to kind of, find anything out about it if i was just looking at whatever languages i came up with. so i ended up concentrating on two different languages, and um, i also concentrated on the easiest samples i could find, so i have a Spanish um, English bilingual sample, taken from a class actually of self identifying U-S Latinos. so that's something to consider, and then i have um, a sample from, a Hindi class, uh two Hindi classes actually here, which are mostly bilingual um heritage speakers of Hindi, or another Indian language. um, and, uh basically, no one other language is highly represented besides Hindi but i'll talk about the littl- that a little bit in a minute. um the things that i was really looking for were, uh, had to do with, theoretical affiliation, with um a language community, which might serve as a community using these uh measures, basically* (Текст збережено як в оригіналі. – Я. Г.)¹⁹.

---

¹⁸ Ficara G., Requa J. *Focus* [screenplay]. 2015. URL: https://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=focus-2015

¹⁹ MICASE. Bilingualism Student Presentations. *Michigan Corpus of Academic Spoken English, English Language Institute, University of Michigan*. 1998. URL: <https://quod.lib.umich.edu/cgi/c/corpus/corpus?c=micase;cc=micase;view=transcript;id=STP355MG011>

У наведеному фрагменті студентської презентації фактично всі підкреслені одиниці відносяться до адресантно-орієнтованих МК, які маркують думки виступаючого, за винятком кількох адресно-невизначених метакомунікативів (*this is uh, a study on; it would be difficult to; so that's something to consider*), що вказує на спробу мовця звучати об'єктивно.

Письмовим видам дискурсу (юридичному, науковому та друкованому медійному) властиве використання адресно-невизначених МК, представлених як активними, так і пасивними предикативними структурами з формальним або номінальним підметом, які надають презентованій інформації об'єктивності й нейтральності та, як наслідок, вагомості. Автори висловлень не мають права на суб'єктивне висловлення своїх думок, більше того, вибраний дискурс не передбачає залучення аудиторії до дискусії. Наприклад:

In an attempt to make ministers acknowledge the trade-offs facing the government a draft text of a white paper calls for the UK to "maintain a common rulebook for all goods including agri-food" to maintain existing trade.

The document explicitly states that the deal "would not allow the UK to accommodate a likely ask from the US in a future trade deal" as the UK would be unable to recognise the US's "array of standards".

The paper is also understood to say the UK accepts that the price of such EU alignment is that the European Court of Justice would continue to have indirect jurisdiction in the UK.

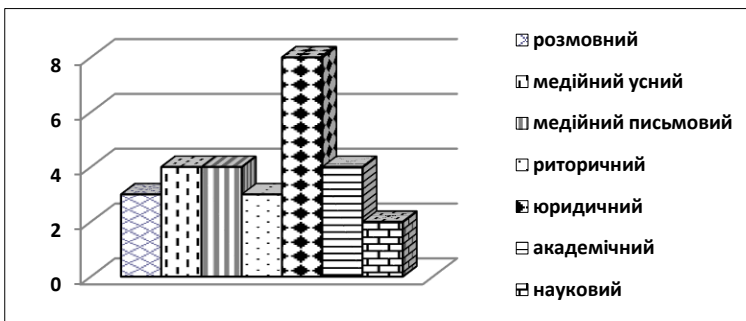
The decision by Downing Street to be clear about the implications of its new Brexit strategy suggests that Mrs May is intent on using tomorrow's Chequers meeting to finally resolve some of the thorniest issues that have divided her government²⁰.

У газетній статті, надрукованій в *THE TIMES*, автор вибирає виключно адресно-невизначені пасивні й активні структури (див. підкреслення) для маркування ключових моментів, поданих у вигляді цитат.

Модифікацією рефлексивної є **суб'єктно-модальна метакомунікація**, яка є найменш уживаною з-поміж усіх аналізованих дискурсів (рис. 2, 6).

---

²⁰ Wright O. Theresa May tells Brexiteers there can be no free trade deals with America. *THE TIMES*. July 5, 2018. URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/may-tells-brexiteers-there-can-be-no-free-trade-deals-with-america-hs5k827p3>

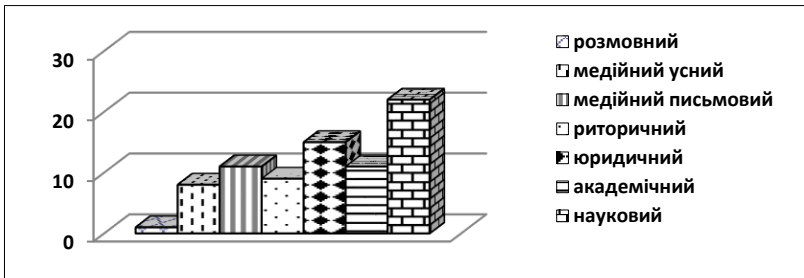
Рис. 6. Дискурсивна реалізація суб'єктно-модальної метаконунікації

Підставою для її виокремлення як окремого типу метаконунікації є зміна відтінків значення метаконунікативів за рахунок додавання відповідних дієслів. Серед розглянутих дискурсів суб'єктно-модальна метаконунікація особливо виділяється в юридичному дискурсі (рис. 6), де поряд із фактажем маркуються припущення (*a court may make an assumption in relation to / may accept a fact as; extrinsic evidence may be adduced to explain; and it might be that in light of*), категоричність відмови (*it cannot be supported; which cannot be recovered in law*) чи необхідність слідувати установленому порядку/правилам/закону тощо (*It must be information that; The appeal must therefore / accordingly be allowed; It should be added that; that my findings should be binding upon; I should have been reluctant to determine; It should be pointed out that; one has to apply; I have to dispense with their consent on the ground that; It is to be observed that; it would be necessary for*).

4. Специфіка логіко-композиційної метаконунікації в англійських усних та письмових дискурсах

Логіко-композиційна метаконунікація реалізується в логічному поданні інформації й у підтриманні зв'язності дискурсу, адже порушення когерентності призводить до зміни напряму інтеракції, таким чином створюючи новий дискурс чи новий дискурс обмеженої протяжності.

Логіко-композиційна метаконунікація притаманна всім аналізованим типам дискурсів (рис. 7).

Рис. 7. Дискурсивна реалізація логіко-композиційної метакомунікації

Однак визначну роль вона грає саме в **письмових** дискурсах, де вживання логіко-композиційних метакомунікативів є обов'язковим з огляду на те, що вони забезпечують зв'язність, логічність подачі інформації/матеріалу. Сюди також відносимо й логіко-композиційні метакомунікативи, властиві науковому дискурсу, котрі виступають інструкціями, які маркують схематичні елементи в статті про а) вищесказане, б) опис позиції автора/мовця в момент прочитання/обговорення, в) погляди, які обговорюватимуться далі/нижче/у наступній главі, г) аспекти, які додатково вивчатимуться у майбутньому в контексті перспектив досліджень. Наприклад:

Against the background of a general theory of pragmatics, reflections are formulated on the central role of metapragmatic awareness as a specific manifestation of salience, the status of processes of meaning generation in language use in relation to the cognitive apparatus. First the notions of metalanguage and metapragmatics, as used in linguistics, are discussed. Then metalinguistic and metapragmatic phenomena are presented as reflections of metapragmatic awareness. Two ways in which indicators of metapragmatic awareness function in language use are distinguished: Their functioning as anchoring devices locating linguistic form in relation to context, and their functioning as signals of the language users' reflexive interpretations of the activities they are engaged in. Finally, some social implications of metapragmatic functioning are discussed, in particular in relation to language ideologies and identity construction²¹.

²¹ Verschueren J. Notes on the role of "metapragmatic awareness" in language use. *Pragmatics*. 2000. # 10(4). P. 439.

В анотації до наукової статті Джеф Фершуерен маркує поетапність презентації матеріалу, позначаючи, таким чином, її схематичну будову через *First – Then – Two ways – Finally*.

Логіко-композиційну метакомунікацію не можна назвати типовою для **усних** типів дискурсу, що пояснюється діалогічністю й, відповідно, спонтанністю мовлення, виявляючись через непродуманість зв'язків між висловленнями. Як показує матеріал дослідження, мовці під час аргументації маркують лице перше (*First*) і заключне (*Finally*) положення, позначаючи, таким чином, передзавершальну фазу, за якою слідує контактормікальні метакомунікативи. Натомість завчасно підготовлені (хоча б частково) усні дискурси (риторичний та усний медійний) вирізняються продуманими й різноманітними когезивно-когерентними метакомунікативами, наприклад:

*There have been **three themes**, haven't there, running through the conference, which are relevant to what I want to talk about. **One** is the extraordinary evidence of human creativity in all of the presentations that we've had and in all of the people here. [...] **The second** is that it's put us in a place where we have no idea what's going to happen, in terms of the future. No idea how this may play out. [...] And **the third part** of this is that we've all agreed, nonetheless, on the really extraordinary capacities that children have – their capacities for innovation. [...]*

*Anyway, **the three boys** came in – four-year-olds with tea towels on their heads – and they put these boxes down, and **the first boy said**, "I bring you gold." And **the second boy said**, "I bring you myrrh." And **the third boy said**, "Frank sent this." [...]*

*So the hierarchy is rooted on **two ideas**. **Number one**, that the most useful subjects for work are at the top. [...] And **the second** is academic ability, which has really come to dominate our view of intelligence, because the universities designed the system in their image. [...]*

*We know **three things** about intelligence. **One**, it's diverse. [...] **Secondly**, intelligence is dynamic. [...] And **the third thing** about intelligence is, it's distinct.²²*

Сер Кен Робінсон структурно організовує свою промову у вигляді чотирьох блоків, зокрема: а) трьох тем (*There have been three themes*), яких він хоче торкнутися під час конференції

---

²² Robinson K. Do Schools Kill Creativity? 2006. URL: <https://singjupost.com/schools-kill-creativity-sir-ken-robinson-transcript/>

(*One – The second – And the third part of this*); б) прикладу-історії про трьох хлопчиків (*the three boys came in*), слова кожного з яких він маркує як *And the first / second / third boy said*; в) двох ідей (*two ideas*) про ієрархію (*Number one – And the second*) та г) трьох речей про інтелігентність (*One, – Secondly – And the third thing*). Розбиття двадцятихвилинного виступу на тематичні блоки, у кожному з яких по два-три підтеми, є стратегічним ходом, оскільки полегшує, з одного боку, сприйняття інформації, а з іншого – утримування уваги аудиторії, адже озвучені «два-три» питання, заплановані для обговорення, оманливо передбачають коротший виступ порівняно з вісьмома, якщо не рахувати приклад-історію. Окрім вищерозглянутих когезивно-когерентних метакомунікативів, до логіко-композиційних також відносяться *in terms of the future* на позначення темпорального зв'язку та *nonetheless*, що маркує контрастивний зв'язок.

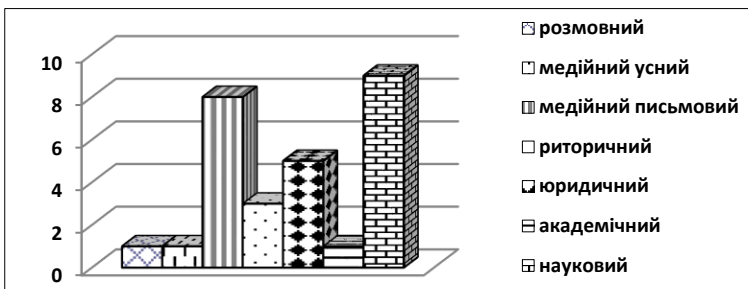
5. Специфіка референційної метакомунікації в англомовних усних та письмових дискурсах

Усні дискурси вирізняються маловживаністю референційної метакомунікації (рис. 8), що, перш за все, пояснюється спонтанністю мовлення та, як наслідок, неспроможністю швидко дослівно згадати цитату чи назвати її автора, що результується в а) уникненні цитування, б) переказі слів метаавтора, в) включенні у мовлення прислів'їв, приказок, афоризмів тощо, які сприймаються скоріше як стереотипні структури-кліше, а не цитування. Винятком є риторичний дискурс, у якому цитування є необхідним показником красномовства та ерудованості виступаючого, як-от у промові Джоан К. Роулінг:

*I hope that even if you remember not a single word of mine, you remember those of Seneca, another of those old Romans I met when I fled down the Classics corridor, in retreat from career ladders, in search of ancient wisdom: As is a tale, so is life: not how long it is, but how good it is, is what matters*²³.

---

²³ Rowling J.K. The Fringe Benefits of Failure, and the Importance of Imagination. 2008. URL: <http://news.harvard.edu/gazette/story/2008/06/text-of-j-k-rowling-speech/>

Рис. 8. Дискурсивна реалізація референційної метакомунікації

Порівняно з усними референційна метакомунікація є типовою **письмовим** – друкованому медійному, науковому та юридичному – дискурсам (рис. 8), що зумовлено їхньою загальною тенденцією до чіткості, лаконічності й нейтральності (за своїм тоном) мовлення, максимальної інформативності та достовірності презентованої інформації. У цих дискурсах мовець аргументує та переконує аудиторію за допомогою фактів, які подаються у вигляді посилання чи цитування, що підкреслює істинність і точність інформації. Для більшої переконливості референційні метакомунікативи (чи інтродуктиви цитат/посилань/прикладів) додатково умисно розширюються/збагачуються деталями, як у випадку з ретельним перерахуванням:

а) пунктів закону в юридичному дискурсі в інтродукції власне цитування, наприклад: *The Court then went on to deal, at p 1031, para 15, with the scope of the defence of “reasonable excuse” in section 58(3): [...];*

б) інформації про метаавтора у друкованому медіадискурсі, як-от: *John Glen, the Conservative MP for Salisbury, said he believed that Mr Rowley and Ms Sturgess “somehow encountered some discarded paraphernalia” from the Skripal attack;*

в) вихідних даних у науковому дискурсі типу *by Michael Silverstein (1976, 1979, 1993)* чи *in unsentimental terms, Joshua Meyrowitz (1994, p. 54) noted that.*

У підсумку зауважимо, що референційні метакомунікативи становлять невід’ємну частину фактично будь-якого дискурсу, як показано у табл. 1²⁴, у ситуаціях, коли мовець удасться до

²⁴ див. також Гнезділова Я.В. Когнітивно-дискурсивні моделі англomовної маніпулятивної метакомунікації: докт. дис.; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2021. С. 196.

аргументації та переконування, що дещо суперечить даним, представленим на рис. 2 та 8, за якими референційна метакомунікація становить менше 10%.

Таблиця 1

Розмаїтість референційних МК у різних типах дискурсу

Тип дискурсу		розмовний	академічний	науковий	усний медіа	друкований медіа	риторичний	юридичний
		Тип референційних МК						
Інтродукція цитування	вказаний автор			■		■		■
	невизначений автор				■		■	
	із означеного мовцем джерела							■
	із неозначеного мовцем джерела						■	
	прислів'я тощо	■						
Інтродукція посилань			■	■		■		■
Інтродукція самоцитувань / самопосилань			■	■		■	■	
Інтродукція прикладів			■	■		■		■
Інтродукція прикладів-історій					■		■	

Так, для обрахунків відбиралися референційні метакомунікативи чи, іншими словами, інтродуктиви (само)цитат/(само)посилань/прикладів за винятком власне (само)цитат/(само)посилань/прикладів, які не вирізняються лексичною й структурною різноманітністю, як-от *for example / instance, e.g., according to ..., as ... noted / said* тощо. Утім, цитування/посилання (включаючи самопосилання/самоцитування) та приклади ми розглядаємо як метадискурсивні вкраплення, як міні-дискурси, чи, іншими словами, метадискурси в дискурсі²⁵, які самі по собі відносяться до сфери

²⁵ Фельдман В.Е. Дискурс и дискурсивность. *Вестник Новгородского государственного университета*. 2003. № 25. С. 92.

метапрагматичної діяльності²⁶ та в ідеалі реалізуються згідно зі стратегією неупередженого переказу чужих теорій/ідей, що не містять оцінного ставлення автора до повідомлюваного, шляхом: а) збереження автентичності чужих висловлень за допомогою цитування (таким чином, автор уникає відповідальності за викладене шляхом перекладання її на плечі авторитетного метаавтора); б) звернення до авторитету метаавтора, наукова концепція якого стає органічним елементом авторської теорії; в) виявлення солідарності з метаавтором за допомогою переконувальної, безальтернативної чи некатегорично-референтної авторизації²⁷.

Проте ми дещо не погоджуємося з тим, що лише під час інтерпретативної діяльності (у разі посилання та цитування у вигляді непрямой мови) мовець неминуче висловлює своє оцінне ставлення до предмета мовлення, унаслідок чого останній набуває якісно-ціннісних характеристик²⁸. Натомість ми вважаємо, що навіть за неупередженого переказу чужих теорій/ідей мовець «коментує» своє ставлення до чужих думок через вибір дієслів, що входять до «слів автора».

ВИСНОВКИ

За результатами власного дослідження та квантитативного аналізу було встановлено диференційні характеристики метакомунікації в усних і письмових дискурсах на основі маркування її дискурс-специфічних рис у кожному з досліджуваних дискурсивних типів (розмовному, риторичному, академічному/навчальному та науковому, усному й письмовому медійному, юридичному) по кожному різновиду

---

²⁶ Hübler A., Bublitz W. Introducing metapragmatics in use. In W. Bublitz & A. Hübler (Eds.), *Metapragmatics in use*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007. P. 18.

Verschueren J. Notes on the role of “metapragmatic awareness” in language use. *Pragmatics*. 2000. № 10(4). P. 447.

²⁷ Гніздечко О.М. (2005) Авторизація наукового дискурсу: комунікативно-прагматичний аспект (на матеріалі англомовних статей сучасних європейських та американських лінгвістів): автореф. канд. дис.; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2005. С. 16.

Ливицька І. Науковий дискурс: рівні та особливості аналізу. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2011. № 96(1). С. 384.

²⁸ Гніздечко О.М. (2005) Авторизація наукового дискурсу: комунікативно-прагматичний аспект (на матеріалі англомовних статей сучасних європейських та американських лінгвістів): автореф. канд. дис.; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2005. С. 9.

метакомунікації (регулятивної, фатичної, рефлексивної, у тому числі й суб'єктно-модальної та логіко-композиційної). Домінантною, тобто такою, що реалізується як в усних, так і письмових дискурсах, є регулятивна метакомунікація, що зумовлено превалюванням із-поміж інших метакомунікативних функцій регулятивної.

Виключно усне мовлення характеризує фатична метакомунікація; окремі випадки вживання контактано-фатичних метакомунікативів у письмових дискурсах, наприклад друкованому медійному, зводяться до їх функціонування у ролі атрактантів уваги. Натомість референційна та логіко-композиційна метакомунікація визначає більше письмові типи дискурсу як такі, що є завчасно спланованими, відповідно, автор має змогу продумати аргументи з використанням влучних цитат і прикладів, а також забезпечити зв'язність і логічність подачі інформації/матеріалу.

Специфічно реалізується рефлексивна метакомунікація як в англомовних усних, так і в письмових дискурсах на основі її різновекторності. Рефлексивні адресні метакомунікативи (адресантно й адресатно-орієнтовані МК) визначають усне мовлення, водночас адресно-невизначені метакомунікативи превалюють, відповідно, у письмовому мовленні.

До найближчих перспектив дослідження відносимо детальне вивчення специфіки реалізації метакомунікації в зазначених типах дискурсу окремо (у розмовному, риторичному, усному і письмовому медійному, академічному, науковому і юридичному дискурсах).

АНОТАЦІЯ

У статті ідентифіковано дискурс-специфічну метакомунікацію, де метакомунікацію визначено як прагмакогнітивний феномен. Окреслено шість основних типів метакомунікації (фатична, регулятивна, референційна, рефлексивна, логіко-композиційна й суб'єктно-модальна), що представлені відповідними групами метакомунікативів (МК). Установлено, що аналіз метакомунікативів лімітовано їх уживанням у чотирьох усних (розмовному, академічному, риторичному, усному медійному) та трьох письмових (друкованому медійному, науковому, юридичному) дискурсах із метою уточнення їхніх дискурс-специфічних характеристик. Доведено на основі здійсненого кількісного аналізу, що домінантною як в усних, так і письмових дискурсах є регулятивна метакомунікація, яка маркує ставлення мовця до сказаного/ співрозмовника, коментує, виділяє, пояснює, уточнює, підтверджує, дистанціює тощо. Обґрунтовано, що

дискурсивна специфіка метакомунікації усного, особливо розмовного, мовлення полягає у її фатичності, де реалізуються майже всі існуючі патерни контакто-фатичних МК. Зазначено, що рефлексивна мета комунікація хоча кількісно представлена майже однаково в усних і письмових дискурсах (за винятком академічного), в усних дискурсах переважно реалізується за рахунок адресних метакомунікативів, а в письмових – адресно-невизначених. З'ясовано, що немаркованими в усних дискурсах, окрім риторичного, є логіко-композиційна та референційна метакомунікація на основі того, що спонтанність усного мовлення не передбачає ретельного обмірковування когезивних зв'язків, з одного боку, чи дослівного цитування з маркуванням автора/джерела цитованих слів – з іншого.

Література

1. Faerch C., Kasper G. Phatic, metalingual and metacommunicative functions in discourse: gambits and repairs. In N. E. Enkvist (Ed.), *Impromptu speech*. A symposium on problems in the linguistic study of impromptu speech, Abo, November 20–22, 1981. P. 71–103. Abo, Finland: ERIC.
2. Hübler A., Bublitz W. Introducing metapragmatics in use. In W. Bublitz & A. Hübler (Eds.), *Metapragmatics in use*. P. 1–28. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007.
3. Nord Ch. The Phatic Function in Translation: Metacommunication as a Case in Point. *Belgian Journal of Linguistics*. 2007. № 21(1). P. 171–184.
4. Verschuere J. Notes on the role of “metapragmatic awareness” in language use. *Pragmatics*. 2000. № 10(4). P. 439–456.
5. Бабюк М.И. Социальная манипуляция: философский анализ : канд. дис. ; Московский педагогический государственный университет. Москва, 2004.
6. Воробьева Е.М. Функциональные характеристики метакоммуникативных речевых действий : канд. дис. ; Волгоградский государственный педагогический университет. Волгоград, 2006.
7. Гнезділова Я.В. Когнітивно-дискурсивні моделі англомовної маніпулятивної метакомунікації : докт. дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2021.
8. Гніздечко О.М. Авторизація наукового дискурсу: комунікативно-прагматичний аспект (на матеріалі англомовних статей сучасних європейських та американських лінгвістів) : автореф. канд. дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2005.

9. Гуревич Л.С. Лингво-когнитивная теория пространства метакоммуникации : канд. дис. ; Иркутский государственный университет. Иркутск, 2009.

10. Девкин В.Д. Диалог. Немецкая разговорная речь в сопоставлении с русской. Москва : Высшая школа.

11. Дементьев В.В. Фатические речевые жанры. *Вопросы языкознания*. 1981. № 1. С. 37–55.

12. Застровська С., Застровський О. Дискусійні питання комунікативної лінгвістики. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2013. № 18. С. 41–45.

13. Лівницька І. Науковий дискурс: рівні та особливості аналізу. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2011. № 96(1). С. 381–385.

14. Матюхіна Ю.В. Развитие системы фатической метакоммуникации в английском дискурсе XVI–XX ст. : канд. дис. ; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків, 2004.

15. Почепцов Г.Г. Фатическая коммуникация. *Семантика и прагматика синтаксических единств*. 1981. С. 52–59.

16. Романов А.А. Системный анализ регулятивных средств диалогического общения. Москва : Ин-т языкознания СССР, 1988.

17. Синицына А.Н. Метакоммуникативные единицы и их роль в организации и регуляции англоязычного диалогического общения : канд. дис. ; Российский государственный педагогический университет имени А.И. Герцена, Санкт-Петербург, 2005.

18. Фельдман В.Е. Дискурс и дискурсивность. *Вестник Новгородского государственного университета*. 2003. № 25. С. 89–93.

19. Чхетиани Т.Д. Лингвистические аспекты фатической метакоммуникации (на материале английского языка) : канд. дис. ; Киевский государственный педагогический институт иностранных языков. Киев, 1987.

20. Шевченко И.С. Концептуализация коммуникативного поведения в дискурсе. Как нарисовать портрет птицы. Методология когнитивно-коммуникативного анализа языка. Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2017. С. 107–147.

Information about the author:

Gnezdilova Yaroslava Volodymyrivna,

Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,

Head of the Department of Phonetics, Spoken and Written English

Kyiv National Linguistic University

73, Velyka Vasylkivska str., Kyiv, 03680, Ukraine